

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

Protokolant Kamila Zacharz

przy udziale obwinionego prokuratora w stanie spoczynku X. Y. oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego - prokurator M. B.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 4 września 2025 r.

w sprawie prokuratora w stanie spoczynku X. Y., obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 w zw. z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze w zw. z art. 104 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 4 września 2025 r. wniosku obwinionego o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZOW 24/22

na podstawie art. 165 § 2 *a contrario* ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze

postanowił:

1. oddalić wniosek o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZOW 24/22;
2. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

Tomasz Demendecki Marek Siwek Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w C. w stanie spoczynku X. Y. został obwiniony o to, że:

w okresie od 27 listopada 2018 r. do 28 lutego 2019 r., będąc prokuratorem Prokuratury Rejonowej w C. w stanie spoczynku, złożył na etapie postępowania prowadzonego przez Straż Miejską, a następnie w toku postępowania wyjaśniającego o sygn. [...], budzące wątpliwości oświadczenia dotyczące istotnych okoliczności związanych ze sprawcą wykroczenia, ujawnionego w dniu 25 września 2018 r. w W. przy ul. [...], polegającego na zaparkowaniu samochodu marki H. o numerze rejestracyjnym [...] w miejscu obowiązywania zakazu zatrzymywania się, tj. z naruszeniem zakazu wynikającego z ustanowionego w tym miejscu znaku „B-36” twierdząc stanowczo, że to on dopuścił się popełnienia przedmiotowego wykroczenia, a następnie w toku prowadzonego przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego pismem z dnia 24 kwietnia 2019 r., mając świadomość odpowiedzialności dyscyplinarnej związanej z wyjaśnieniem istotnych okoliczności dotyczących popełnionego wykroczenia, przedstawił odmiennej treści stanowisko, zaprzeczając swojemu sprawstwu, co świadczyło o instrumentalnym traktowaniu składanych w tym, w trybie art. 154 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze oświadczeń z dnia 27 listopada 2018 r. i 28 lutego 2019 r., mających istotne znaczenie dla ustalenia okoliczności związanych z zaistniałym wykroczeniem, a tym samym przedłożył oświadczenie niezgodne z rzeczywistym stanem, w celu uniknięcia odpowiedzialności za zaistniałe wykroczenie przez osobę za nie odpowiedzialną, czym uchybił godności prokuratora, a tym samym dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 w zw. z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (dalej powoływana jako: ustawa Prawo o prokuraturze) w zw. z art. 104 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej powoływana jako: u.s.p.).

Orzeczeniem z dnia 18 maja 2021 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uniewinnił obwinionego prokuratora w stanie spoczynku X. Y. od zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego.

Odwołanie od powyższego orzeczenia złożyła p.o. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym.

Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna wyrokiem z dnia 24 listopada 2021 r., sygn. akt II DOW 46/22, zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że uznał obwinionego za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że: w pismach z dnia 27 listopada 2018 r. i 13 grudnia 2018 r., będąc prokuratorem Prokuratury Rejonowej w C. w stanie spoczynku, złożył na etapie postępowania prowadzonego przez Straż Miejską, nieprawdziwe oświadczenie dotyczące istotnych okoliczności związanych ze sprawcą wykroczenia, ujawnionego w dniu 25 września 2018 r. w W. przy ul. [...], polegającego na zaparkowaniu samochodu marki H. o numerze rejestracyjnym [...] w miejscu obowiązywania zakazu zatrzymywania się, tj. z naruszeniem zakazu wynikającego z ustanowionego w tym miejscu znaku „B-36”, twierdząc stanowczo, że to on dopuścił się popełnienia przedmiotowego wykroczenia, a tym samym przedłożył oświadczenie niezgodne z rzeczywistym stanem, w celu uniknięcia odpowiedzialności za zaistniałe wykroczenie przez osobę za nie odpowiedzialną, czym uchybił godności prokuratora, a tym samym dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 w zw. z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze w zw. z art. 104 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, i za to wymierzył obwinionemu karę upomnienia, kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa.

Odwołanie od powyższego wyroku wniósł obwiniony, który zaskarżył go w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i wydanie wyroku uniewinniającego.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r., sygn. akt II ZOW 24/22, zaskarżony wyrok utrzymano w mocy, kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa.

W dniu 28 marca 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) obwiniony, powołując się na art. 164 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze,

wniósł o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZOW 24/22.

W uzasadnieniu formułowanego postulatu wskazał, iż:

- na rozprawie odwoławczej błędnie cofnął wniosek o uzupełnienie postępowania dowodowego o przesłuchanie M. J.;

- po zamknięciu przewodu sądowego przewodniczący składu orzekającego dopuścił się „elementarnej, rażącej obrazy przepisów postępowania, tj. art. 406 § 1 i 2 k.p.k.” poprzez udzielenie głosu w pierwszej kolejności obwinionemu, następnie oskarżycielowi, odmawiając temu pierwszemu tym samym prawa do ewentualnego odniesienia się do przedstawionego stanowiska oskarżyciela;

- na wstępie ustnego uzasadnienia przedmiotowego wyroku przewodniczący składu orzekającego stwierdził jednoznacznie, że postępowanie dyscyplinarne różni się znacząco od postępowania karnego, sugerując, że do wydania wyroku w powyższej sprawie nie ma potrzeby zgromadzenia materiałów w postaci dowodów procesowych - osobowych czy rzeczowych, stwierdzających winę podsądnego. Nadto podobnie podniósł w pisemnym uzasadnieniu wyroku, iż w przedmiotowej sprawie jedynymi źródłami osobowymi był obwiniony i jego syn M. J. „i nie podając jakichkolwiek konkretnych dowodów sprawstwa obwinionego, jedynie w sposób szkoleniowo - teoretyczny, opierając się o art. 393 § 1 i 3 k.p.k. podał, co może stanowić materiał dowodowy, wskazując na <<...w szczególności oświadczenia, publikacje, listy oraz notatki...>> /str. 4 uzasadnienia/, bez stwierdzenia, który konkretny dowód ze swojej przytoczonej listy, wskazywałaby, że obwiniony złożył nieprawdziwe oświadczenia”;

- Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym wyrokiem z dnia 18 maja 2021 r. „uniewinnił obwinionego, uwzględniając przepisy art. 2 § 2, art. 5 § 2 oraz art. 7 k.p.k., zasadę domniemania niewinności oraz *in dubio pro reo*, jak również przedstawił argument, iż ustawa o prokuraturze wprost stanowi o uchybieniu urzędu, nie zaś godności prokuratora, w kontekście obwinionego będącego prokuratorem w stanie spoczynku, czego Sąd Najwyższy dwoma wyrokami z dnia 24 listopada 2021 r. i 11 stycznia 2023 r. niczego z powyższych przepisów i zasad nie

uwzględnił, nie podając jakichkolwiek dowodów procesowych sprawstwa obwinionego, nie przeprowadził żadnej czynności procesowej mogącej zmienić stan faktyczny sprawy, a nadto zmienił treść zarzutu, podając w miejsce <<budzących wątpliwości oświadczeń>>, swoje ustalenia w postaci <<nieprawdziwych oświadczeń>>, odnosząc się w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 stycznia 2023 r. o treści uzasadnienia wyroku z dnia 24 listopada 2021 r., oceniając to uzasadnienie, jako <<bardzo dalekie od doskonałości>>”, jednakże w ocenie wnioskującego „w obydwu przypadkach uzasadnienia wyroków są na wyjątkowo niskim i żenującym poziomie prawniczym, co nie licuje z powagą Sądu Najwyższego w Polsce”.

W ocenie wnioskującego wskazane uchybienia, nieprawidłowości procesowe i rażąca obraza przepisów uzasadniają wznowienie postępowania oraz przeprowadzenie powyższego „w sposób właściwy, zgodnie z przepisami k.p.k. i dopuszczenie bardzo istotnego dowodu, który nie z winy skazanego nie został przeprowadzony”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie. Forsowana bowiem teza o zaistnieniu okoliczności mających wskazywać na konieczność wznowienia postępowania zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZOW 24/22, wobec braku zasadniczych podstaw do jej zaaprobowania, nie mogła doprowadzić do oczekiwanego przez wnioskującego efektu.

Lektura weryfikowanego wniosku wskazuje, iż podstawy mającej uzasadnić wzruszenie postępowaniaprowadzonego pod sygn. akt II ZOW 24/22 obwiniony upatrywał w - odrębnej względem uregulowań zawartych w k.p.k. – przesłance wznowieniowej określonej w art. 165 ustawy Prawo o prokuraturze.

Zgodnie z powołanym przepisem wznowienie postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionego może nastąpić, jeżeli umorzenie postępowania lub wydanie orzeczenia nastąpiło wskutek przestępstwa albo jeżeli w ciągu 5 lat od umorzenia lub od wydania orzeczenia wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogły uzasadniać skazanie lub wymierzenie kary surowszej (§ 1). Wznowienie natomiast postępowania na korzyść ukaranego może nastąpić także

po jego śmierci, jeżeli wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogłyby uzasadniać uniewinnienie lub wymierzenie kary łagodniejszej (§ 2).

W piśmiennictwie odnoszącym się do analogicznej instytucji wznowienia postępowania w sprawach dyscyplinarnych sędziów zawartej w art. 126 u.s.p. - a zatem aktualnym również na gruncie postępowania dyscyplinarnego dotyczącego prokuratorów - wskazuje się, iż „nowe okoliczności lub dowody, o których stanowi art. 126 § 2 u.s.p. (odpowiednio art. 165 § 2 ustawy o Prokuraturze), to tzw. *noviter producta*, „nowości” dotyczące okoliczności faktycznych lub prawnych, nieznane w poprzednim postępowaniu i dlatego niezgłaszane poprzednio, których uwzględnienie prowadziłoby do uniewinnienia skazanego lub wymierzenia mu łagodniejszej kary dyscyplinarnej. Takie nowe okoliczności nie mogą być ustalane w oparciu o dowody poprzednio znane i oceniane, bowiem w tym „wznowieniowym” postępowaniu nie jest dopuszczalne badanie prawidłowości dokonanej poprzednio przez sąd orzekający oceny przeprowadzonych dowodów ani badanie procesowej prawidłowości poczynionych ustaleń faktycznych, rozpoznawanie zaś wniosku o wznowienie postępowania na podstawie określonej w powołanym wyżej przepisie ogranicza się wyłącznie do badania, czy po uprawomocnieniu się orzeczenia ujawniły się nowe okoliczności lub dowody” (zob. postanowienie SN z dnia 26 lutego 2010 r., SNO 2/10, OSNKW 2010, Nr 7, poz. 63; jak również: A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny [w:] A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, *Prawo o prokuraturze. Komentarz*, wyd. II, LEX/el. 2021, art. 165).

Należy przy tym odnotować, że powoływany przepis - odmiennie niż art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. - nie uzależnia wznowienia postępowania od tego, czy ujawnione okoliczności nie były znane Sądowi, wskazując, iż chodzi o nowe okoliczności lub dowody, które wyszły na jaw po prawomocnym skazaniu. Zważywszy jednak na ogólność sformułowania ustawowego oraz na podobieństwo regulacji, nie budzi wątpliwości możliwość wykorzystania orzecznictwa w sprawach karnych w zakresie przydatnym dla wyjaśnienia znaczenia przesłanek ustawowych wznowienia; dotyczy to w szczególności wykładni nieostrego pojęcia "wyjścia na jaw nowych okoliczności lub dowodów", któremu odpowiada przesłanka ujęta w art. 540 § 1 ust. 2 k.p.k. jako ujawnienie się nowych faktów lub dowodów (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 21 października 2003 r. SNO 37/2003 Orzecznictwo Sądu

Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego 2003/II poz. 55, z dnia 18 lutego 2009 r. SNO 8/2009 Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Dyscyplinarnych 2009 poz. 2 i z dnia 26 lutego 2010 r. SNO 2/2010 OSNKW 2010/7 poz. 63).

Przy tych różnicach, cechą wspólną ustawowych przesłanek wznowienia w obu postępowaniach jest konieczność wykazania, że powołane we wniosku o wznowienie okoliczności lub dowody miałyby określony wpływ na treść wydanego wyroku.

Przy interpretacji pojęcia "wyjścia na jaw" nowych okoliczności i dowodów można generalnie przyjąć, że chodzi o takie okoliczności i dowody, które istniały przed wydaniem orzeczenia, nie były znane i ujawniły się po jego wydaniu, a podstawę wznowienia mogą stanowić zarówno nowe fakty wynikające ze znanych uprzednio źródeł dowodowych, jak też ujawnienie się nowych nieznanych sądowi dowodów o nowych faktach (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2004 r., III KO 32/2002, OSNKW 2004/10 poz. 99).

Brak jest przy tym jakichkolwiek podstaw prawnych, aby w postępowaniu w przedmiocie wznowienia postępowania dyscyplinarnego dokonywać kolejnej kontroli instancyjnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, przyjętej kwalifikacji prawnej czynu obwinionego czy też wymierzonej mu kary dyscyplinarnej w sytuacji braku wskazania podstaw wymienionych w art. 165 § 2 ustawy o Prokuraturze, a więc nowych okoliczności i dowodów w sprawie prowadzących do uniewinnienia skazanego lub wymierzenia mu łagodniejszej kary (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2007 r., SNO 69/07, LEX nr 569056).

Podstawę wznowienia postępowania stanowią zatem takie nowe okoliczności lub dowody, które wskazują na zaistnienie sytuacji wymienionych w art. 165 § 2 ustawy o Prokuraturze, a więc mogłyby uzasadniać uniewinnienie lub wymierzenie kary łagodniejszej. Nowe fakty i dowody podlegają badaniu pod kątem tego, czy uzasadniają podważenie ustaleń faktycznych lub prawnych przyjętych za podstawę prawomocnego orzeczenia oraz czy wskazują na wysokie, poważne prawdopodobieństwo wydania błędnego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie SN z 12.12.2012 r., SNO 48/12, LEX nr 1620369).

Zważając na powyższe rozważania, w ocenie Sądu Najwyższego, w uzasadnieniu wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego skarżący nie wykazał zasadniczo w żaden sposób, że w sprawie, której domaga się wznowienia, po wydaniu prawomocnego orzeczenia ujawniły się takie nowe okoliczności lub dowody nieznane przedtem Sądowi, które nadto mogłyby uzasadniać uniewinnienie lub też wymierzenie mu kary łagodniejszej.

Przymiotu „nowej” w rozumieniu art. 165 § 2 ustawy o Prokuraturze z pewnością nie sposób nadać podnoszonej przez wnioskującego okoliczności w postaci cofniętego przez obwinionego prokuratora wniosku o uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez przesłuchanie w charakterze świadka M. J. Jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 11 stycznia 2023 r. prokurator X. Y. cofnął wniosek o przesłuchanie świadka M. J., z uwagi na to, iż był on wezwany na rozprawę przez sąd I instancji i świadek ten skorzystał z prawa do odmowy składania zeznań. Niewątpliwie twierdzenia obwinionego podnoszone we wniosku nie są nowymi okolicznościami, które wyszły na jaw w rozumieniu art. 165 § 2 ustawy o Prokuraturze. Skarżący nie wskazał żadnych nowych okoliczności lub dowodów, które ujawniły się po wydaniu orzeczenia, natomiast w uzasadnieniu wniosku polemizuje z ustaleniami faktycznymi, dokonując ich subiektywnej i oczekiwanej oceny. Z treści wniosku nie wynika również, by fakty, o których mowa we wniosku, zostały stwierdzone w innym postępowaniu i zostało wydane orzeczenie stwierdzające niemożność wydania takiego rozstrzygnięcia, jakie zapadło w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZOW 24/22. Część motywacyjna wniosku nie pozostawia wątpliwości, że żądanie wnioskującego to *de facto* próba ponowienia, przeprowadzonej już w toku merytorycznego rozpoznania sprawy, kontroli odwoławczej. Dowód powołany we wniosku o wznowienie nie uzasadnia również hipotezy o błędności orzeczenia, jako że dotyczy okoliczności niezdatnej do podważenia ustaleń faktycznych, które były podstawą uznania zachowania sędziego za wypełniające znamiona przewinienia dyscyplinarnego, uzasadniającego wymierzoną karę dyscyplinarną i brak jest podstaw do stwierdzenia, że uwzględnienie tego dowodu prowadziłoby do uniewinnienia lub wymierzenia łagodniejszej kary dyscyplinarnej.

Uzasadnienia wznowienia postępowania dyscyplinarnego nie stanowią również pozostałe okoliczności powoływane we wniosku, w tym także podnoszony przez wnioskującego sposób procedowania przez sąd odwoławczy po zamknięciu przewodu sądowego. Zważyć bowiem należy, iż postępowanie w przedmiocie wznowienia postępowania dyscyplinarnego, ma nadzwyczajny charakter i nie może polegać na kontroli zapadłych w sprawie orzeczeń pod kątem ich zgodności z przepisami prawa materialnego oraz procesowego, takiej jak dokonywana w ramach kontroli instancyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2018 r., III KO 11/18, Lex nr 2490297).

Nie deprecjonując przy tym procesowego znaczenia udzielenia końcowych głosów stron, które służą w szczególności umożliwieniu stronom ustosunkowania się do przebiegu i wyników przewodu sądowego, dokonania pewnego podsumowania, a przez to także w pewnym stopniu ułatwienia sądowi podjęcia właściwego orzeczenia w sprawie, ewentualnie wskazania na potrzebę uzupełnienia tego postępowania poprzez złożenie stosownych wniosków dowodowych, jak również nie pomijając znaczenia gwarancyjnego tej instytucji dla realizacji interesów procesowych stron – wskazać należy, iż naruszenie reguł art. 406 § 1 k.p.k. może stanowić uchybienie mogące mieć wpływ na treść orzeczenia jedynie w rozumieniu art. 438 pkt 2 k.p.k. (zob. np. T. Grzegorzczuk: Kodeks postępowania karnego. Tom I. Artykuły 1-467. Komentarz, Warszawa 2014, s. 1352). Tym samym podnoszone przez wnioskującego okoliczności, które nie mogą stanowić uchybienia o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, nie mogły zostać rozważone w kontekście sygnalizacji zaistnienia podstawy wznowieniowej określonej w art. 542 § 3 k.p.k.

Z powyższych względów, wniosek obwinionego prokuratora o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, oparty na autonomicznej podstawie określonej w art. 164 ustawy Prawo o prokuraturze, należało w konsekwencji oddalić jako niezasadny, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

[M. T.]

[r.g.]

Tomasz Demendecki Marek Siwek Maria Szczepaniec